

İBRİ DİLİNİN DIRÇƏLDİLMƏSİ PROSESİNDƏ SÖZ YARADICILIĞININ
ƏSAS İSTİQAMƏTLƏRİ

Bütün dünya dillərində olduğu kimi ibri dilində də söz yaradıcılığı qrammatika bölməsində morfolojiyanın tərkibində öyrənilir və sözdüzəltmə ilə sözdəyişdirmə bir-birindən kəskin surətdə fərqlənir. Müxtəlif dilçilik ədəbiyyatlarında bu iki məfhumu müxtəlif təriflər verilmişdir. Sözdüzəltmə müxtəlif nitq hissələrinin köklərdən və yaxud birinin digərindən yaradılması haqqında təlimdir, sözdəyişdirmə isə hər hansı bir sözün digər sözə münasibətdə və ya cümlədə hansı dəyişikliklərə uğraması haqqında təlimdir. B.M.Qrande isə «Современный иврит» kitabında qeyd edir ki, söz yaradıcılığı semantik funksiya daşıyır və buna görə də ayrıca sistem halında öyrənilməlidir (5, 38).

Müasir ibri dili özünün inkişaf etmiş sözdüzəltmə və sözdəyişdirmə sistemi ilə xarakterizə olunur. Dilin formalaşması və inkişafı prosesində ibri dilində Bibliya, Talmud və orta əsrlərə xas olan bir çox morfoloji model və qrammatik formalar toplanmışdır. Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, müasir ibri dili göstərilən dövrlərdəki dildən köklü surətdə fərqlənir. Müasir dövrdə ibri dilinin söz yaradıcılığı vahid sistem əsasında öyrənilir. Belə ki, yeni dirçəldilmiş bir dildə söz yaradıcılığı mühüm rol oynayır. Müxtəlif linqvistik yollar, modellər, affikslər – prefiks və suffikslər və s. araşdırılıb onların semantik, morfoloji və s. xüsusiyyətləri sistemləşdirilir.

Bütün sami dillərində olduğu kimi, ibri dilində də sözlər köklərin dəyişərək müxtəlif formalara düşməsi ilə yaranır. İbri kökü, adətən, üç samitdən ibarət olur. Samitlər, sanki, sözün skeletini təşkil edirlər. Onlara artırılan digər samitlər və sait səslər isə bu kökün daşdığı mənadan doğub az və ya çox dərəcədə oxşar mənə ehtiva edən sözləri yaradırlar. İbri dili morfoloji cəhətdən daha çox inkişaf edən dil olduğundan yeni sözlər əsasən morfoloji üsulla yaradılır. Bu flektiv söz yaradıcılığı 3 formada təzahür edir (8, 13):

- 1) söz tərkibinin dəyişdirilməsi və sözdə sait səslərin bölgüsündən ibarət daxili fleksiya vasitəsilə yeni sözlərin yaradılması;
- 2) affikslər vasitəsilə yeni sözlərin yaradılması;
- 3) əsasın daxili vasitələrlə genişləndirilməsi- geminasiya və reduplikasiya vasitəsilə yeni sözlərin yaradılması

Qeyd etmək lazımdır ki, qədim yəhudi dili ilə müasir dilin müqayisəsi göstərir ki, müxtəlif dövrlərdə ibri dili bu morfoloji vasitələrdən eyni şəkildə istifadə etməmişdir. Qədimyəhudi dilində daha çox fel köklərindən daxili fleksiya vasitəsilə yeni sözlərin yaradılması aparıcı idi, affiksasiya hadisəsi isə bir o qədər də məhsuldar deyildi. Lakin müasir ibri dili dirçəldikdən sonra isə müasir dildə affiksasiya daha geniş yayılmışdır. Adları qeyd olunan sözdüzəldici vasitələrin məcmusu hər hansı bir sözdə, daha doğrusu hər bir söz tipində düstur əmələ gətirir və bu düstur vasitəsilə müxtəlif köklərdən ibarət olan oxşar sözlər yaradılır. Sözdüzəldici vasitələrdən başlıca olaraq isim və fel əsaslarının daxili fleksiya və affikslərin söz köklərinə əlavə olunması ilə olan söz yaradıcılığı üstünlük təşkil edir.

Dildə qrammatik mənə ifadə edən və yeni sözlərin yaranmasına xidmət edən əsas qrammatik vasitələrdən biri də fleksiyadır (7, 115). İbri dilində daxili fleksiya kökün samitləri arasındakı saitlərinin dəyişərək yeni söz yaratmasıdır (4, 128). Dilin lüğət tərkibinə nəzər saldıqda çoxsaylı sözlərin fel və isim əsaslarının daxili fleksiya məruz qalmasından yarandığını müşahidə etmək olar.

Qədimyəhudi dilində fel köklərindən daxili fleksiya vasitəsilə adların yaradılması üstün mövqə tutmuş, şəkilçilərlə sözdüzəltmə isə məhdud funksiya daşımışdır. Müasir ibri dilində isə affiksial söz modelləri vasitəsilə fel əsaslarından adların düzəldilməsi və aqqlüünativ yolla, yəni ismi əsasla sözdüzəldici affikslərin birləşməsi ilə yeni sözlərin yaradılması çox inkişaf etmiş bir sistem təşkil edir.

Qeyd etmək lazımdır ki, sözün tərkibində baş verən hər səs əvəzlənməsi daxili fleksiya hesab olunmur. Daxili fleksiya bu və ya digər kökdə baş verən sait səslərin ələ dəyişməsidir ki, bu zaman həmin kökə yaxın mənalı sözlər yaranır. İbri dilində daxili fleksiya ilə yeni sözlərin yaranması geniş yayılmışdır. Bu zaman yaranan sözlər mənə ehtibarlı digər sözlə bağlı olur. Məsələn, לָמַד – [qimel, dalet, lamed] kökündən לָמַד – [qadal]-[böyütdü], לָמַד – [yiqdal]-[böyüdəcək], לָמַד – [qadol]-[böyük], לָמַד – [qodel]-[böyüklük] və s. sözlər yaratmaq mümkündür. Nümunələrə diqqət yetirdikdə, “böyük” sözü ilə bağlı olan bu söz qrupunda sait səslər və onların söz daxilində bölgüsünün qrammatik formalardan asılı olaraq dəyişdiyini görmək olar. Və yaxud da לָמַד – [lamed, mem, dalet] kökündən daxili fleksiya vasitəsilə çoxsaylı söz yaratmaq olar: לָמַד – [lamad]-[öyrəndi], לָמַד – [yilmad]-[öyrənəcəkdir], לָמַד – [limed]-[öyrətdi], לָמַד – [yelamed]-[öyrədəcək], לָמַד – [limud]-[dər, öyrətmə], לָמַד – [talmid]-[şagird] və s. Əgər hər iki qrupa daxil olan sözlərdən prefiks, affiksləri atsaq üçsamitli kökü görə bilərik.

İbri dilində geniş yayılmış morfoloji vasitələrdən biri də affiksleşmədir. Bir çox şərqşünas alimlər müəyyənləşdirmişlər ki, sami affikslərinin tərkibində əvəzliliklərin ifadə olunduqları samitlər iştirak edir. Kök samitlərindən fərqli olaraq sözdəyişdirmə və sözdüzəltməyə xidmət göstərən bu samitləri, yəni affiksləri ərəb dilçiləri “huruf-əz-ziyada”, yəni “əlavə hərflər”, “artırılmış hərflər” adlandırırlar. Buna əsasən belə bir fərziyyə yaranmışdır ki, sami dilçiliyində xarici affikslər əvəzliliklərdən törəmişdir (14). V. Qezenius əsasın qarşısında, yaxud sonunda yaradıcı hərf və hecalar qəbul edən belə “əlavə hərfləri”n adlarını aşağıdakı kimi qeyd edir (4, 240):

ה – [he], א – [alef], מ – [mem], נ – [nun], ת – [tav], י – [yud], ו – [vav].

L.Zeliqer isə sözdüzəldici hərfləri aşağıdakı kimi qeyd edir (6, 59):

- 1) א – [alef]- adətən prefiks kimi çıxış edir;
- 2) ב – [bet]- adətən prefiks kimi çıxış edir;
- 3) ו – [vav]- prefiks kimi çıxış edir;
- 4) כ – [kaf]- prefiks kimi çıxış edir;
- 5) ל – [lamed]- prefiks kimi çıxış edir;
- 6) מ – [mem]- prefiks kimi çıxış edir;
- 7) ש – [sin]- prefiks kimi çıxış edir;
- 8) י – [yud]- həm suffiks, həm prefiks kimi çıxış edir;
- 9) נ – [nun]- həm suffiks, həm prefiks kimi çıxış edir;
- 10) ה – [he]- həm suffiks, həm prefiks kimi çıxış edir;
- 11) ת – [tav]- həm suffiks, həm prefiks kimi çıxış edir.

DİL VƏ ƏDƏBİYYAT.

Qeyd etmək lazımdır ki, ibr dilində bir sıra şəkilçilər sinonimlik xüsusiyyətlərinə malikdir. Belə ki, eyni bir şəkilçi həm relyasion, həm də derivasion şəkilçi kimi xidmət edə bilər. Məsələn, ם ([ot]) şəkilçisi həm relyasion (qadın cinsi isimlərin cəm şəkilçisi), həm də derivasion şəkilçi (sifətdən zərf düzəldən şəkilçi) hesab olunur (8, 41). Bundan başqa ם gələcək zaman I ş.t. göstəricisi kimi çıxış etdikdə relyasion, dördsamitli əsasları yaradarkən isə derivasion şəkilçi kimi çıxış edir.

Bildiyimiz kimi, dünya dillərində kökə münasibətdə işlənmə yerinə görə şəkilçilərin bir çox növləri vardır. İbri dilində mövcud olan affikslərlə tanış olaq:

1) Prefikslər (lat. praefixum). Sözüün əvvəlinə artırılan şəkilçilərdir. Bəzi dillərdə (türk, fin-üqor) prefikslərə rast gəlinir. Bu dillərdə söz köklə başlayır və şəkilçilər yalnız sözüün kökünə artırılır. Prefikslər daha çox flektiv dillərdə müşahidə edilir. Prefikslər həm derivasion, həm relyasion ola bilər. Məsələn, ibr dilində gələcək zaman şəkilçiləri relyasion hesab olunur: ן ,א ,ת ,? . Lakin ן ,א ,ת isə derivasion prefikslərdir və söz yaradıcılığında geniş istifadə olunur.

2) Postfikslər (lat. postfixum). Sözüün sonuna artırılan şəkilçilərdir. Postfikslərə aqqlütinativ dillərdə daha çox rast gəlinir. Lakin postfikslər müxtəlif formada flektiv dillərdə də çıxış edir. İbri dilində isimlərin cəm şəkilçiləri (ם, ם, ם, ם), keçmiş zaman şəkilçiləri postfikslər hesab olunur. Qeyd etmək lazımdır ki, bəzi dillərdə (suaxili, taqal və s.) postfikslərdən istifadə olunmur. Postfikslərin yerinə yetirdiyi vəzifə prefikslər vasitəsilə həyata keçirilir.

3) İnfikslər (lat. infixum). Sözüün ortasına artırılan şəkilçilərdir. İbri dilində infikslərlə sözdüzəltməyə rast gəlinir. İnfikslərlə sözdüzəltmə alman, latın, yunan və s. dillərdə müşahidə olunur.

4) İnterfikslər (lat. interfixum). Mürəkkəb söz yaradıcılığında iki sözüün arasında işlənen morfemlərdir. Bu şəkilçilərdən mürəkkəb sözlərin komponentlərini birləşdirmək üçün istifadə olunur və müstəqil mənaya malik deyildir (13). Bəzən interfikslər “birləşdirici morfemlər” (Verbindungsmorphemen) adlandırılır (1, 118). İbri dilində yalnız ם və ם hərfli interfiks qismində çıxış edir (2, 67).

5) Konfikslər (lat. confixum). Konfikslər həm də sirkumfikslər adlanır. Prefiks və postfiks morfevlərinin kombinasiyasından əmələ gələn, lakin vahid vasitə kimi çıxış edən şəkilçilərdir. Belə şəkilçilərdə prefiks sözüün önünə, postfiks sözüün sonuna artırılır. Bu tip şəkilçini bu düsturla göstərmək olar: prefiks+kök+postfiks. Məsələn ibr dilində ם-ם-ם [maxberet]-[dəftər] sözü konfikslərlə düzəlmişdir. ם prefiksi ם-ם-ם əsasına öndən artırılmış, ם sonluğu isə sona əlavə olunmuşdur.

6) Transfikslər (lat. transfixum). Konsonant dillərdə samitlərin arasına artırılan morfemlərdir. Transfikslər sanki kökü parçalayaraq samitlərin arasına artırılır və həmin köklə bağlı yeni sözlərin yaranmasına xidmət edir. Flektiv dillərdə (qədimyəhudi, akkad, assir-babil, finikiya, ərəb və s.) çox rast gəlinən şəkilçilərdəndir. Transfikslər saitlərdir. Sami dilçiliyində samitləri ayıran sait transfikslər affiks kimi qəbul edilmirdi: transfikslər daxili fleksiya hesab olunurdu. XIX əsr linqvistləri də transfiksləri kökün daxili dəyişməsi kimi qəbul edir və samitlərdən ibarət kökləri birmorfemli vahidlər adlandıraraq transfiksləri bu vahidləri dəyişdirən daxili fleksiya hesab edirdilər. İlk dəfə olaraq V.P. Starinin «Структура семитского слова» (“Sami sözünün quruluşu”) kitabında, sonralar isə İ.A.Melçuk «О «внутренней флексии» в индоевропейских и семитских языках» (“Hind-Avropa və Sami dillərində daxili fleksiya haqqında”) məqaləsində transfikslərin daxili fleksiya təzahürü olmadığını qeyd etmiş və onları derivasion şəkilçilərin bir növü kimi qeyd etmişdir. İbri dilində transfikslərin sayı beşə bərabərdir. İbri dili transfikslərlə zəngindir:

ם-ם-ם [šmor]-[qorumaq]

ם-ם [šamar]-[qorudu]

ם-ם [šomer]-[qoruyan]

ם-ם [šamur]-[qorunan]

Göstərilən nümunədə ם-ם-ם [šin, mem, reys] kökü abstrakt anlamda “qoruma” mənasını ifadə etsə də, ayrılıqda heç bir mənə daşımır. Lakin kök samitlərinin arasına müxtəlif transfikslər artırmaqla həmin kökə yaxın mənalı sözlər yaratmaq olar.

Qeyd etmək lazımdır ki, ibr əlifbasına daxil olan 22 hərfdən 11-i affiks kimi çıxış edə bilər. XI əsr dahi yəhudi mütəfəkkiri Şlomo ibn Qabirol bu affiksləri aşağıdakı söz birləşməsində cəmləyir: ם-ם-ם (2, 46)

İbri dilində affiks morfemləri qədimyəhudi dilində olduğu kimi fonematik strukturuna görə bir-birindən kəskin surətdə fərqlənən iki əsas növdən ibarətdir: prefiks və suffiks. Müasir ibr dilinin prefiks morfemləri suffiks morfemlərlə müqayisədə daha sadə fonematik quruluşa malikdir. Müasir dilin affiksləri vahid formada çıxış edir. Dilçilik əsərlərində ibr dilində 19 sözdüzəldici, 15 sözdəyişdirici affiksin olduğu qeyd olunur.

Geminasiya fonetik hadisə olub samitlərin qoşalaşmasına deyilir. Geminasiya hadisəsinə ibr dilində aşağıdakı hallarda rast gəlmək olar:

1) ם-ם [piel]-[pual] [hitpael]-[hitpael] bablarının yaranması zamanı. Bu zaman kökün ikinci samiti qoşalaşır.

2) ם-ם [paal] modeli üzrə sənət adları düzələrkən ikinci kök samitinin qoşalaşması zamanı.

3) assimilyasiya hadisəsi zamanı, yəni kökün ilk samiti düşsə ikinci samit qoşalaşmaya məruz qalır.

İbri dilində samitlərin qoşalaşması daqəş işarəsi (samitin içində qoyulan nöqtə) vasitəsilə ifadə olunur. Daqəş ya samitlərin qoşalaşmasına, ya da bəzi samitlərin partlayan formada tələffüzünə xidmət edir. İbri dilində daqəşin iki növü ayırd edilir: güclü daqəş ([דגש]-[daqəş xazak]) və zəif daqəş ([דגש קל]-[daqəş kal]).

İbri dilində ם, ם, ם, ם samitləri partlayan samitlər adlanır və ikili tələffüzə malikdir. Beqad kefat qrupuna daxil olan bu samitlər zəif daqəşlə işlənməsindən asılı olaraq fərqli tələffüz olunur. Belə ki, ם, ם, ם samitləri zəif daqəşlə işlənərkən [bet, kaf, pe], zəif daqəşsiz işlənərkən [vet, xaf, fe] səsinə verir.

Zəif daqəşdən iki halda istifadə olunur (6, 74):

1) sözüün əvvəlində gələn beqad-kefad samitlərinin içində: ם-ם [kesef]-[pul], ם-ם [beqed]-[paltar], ם-ם [pele]-[möcüzə] və s.

2) səssiz şvadan sonra: ם-ם [kalbi]-[mənim itim], ם-ם [darki]-[mənim yolum] və s.

Zəif daqəş ם, ם, ם-ם [qimel, dalet, tav] samitlərinə təsir etmir. Bu samitlər vahid tələffüz formasına malikdir.

Güclü daqəş isə boğaz samitlərindən və başqa ם-ם [reys] hərfindən başqa bütün samitlərlə işlənir və hərfi qoşalaşdırır. Bəzən hərfin qoşalaşmasının əsas səbəblərindən biri də, əgər sözdə eyni hərf yanaşı gələrsə və onlardan birincisi səssiz şvaya malik olarsa, bu zaman bu hərlərdən yalnız biri yazılır, lakin qoşa tələffüz edilir. Məsələn, ם-ם [natannu] əvəzinə ם-ם [natannu]-[biz verdik] yazılır. Əksər hallarda isə, qoşalaşma assimilyasiya və ya bir neçə samitin qovuşması zamanı müşahidə edilir. İbri dilində ם hərfi assimilyasiya daha meyillidir və adətən özündən sonrakı samitlə qovuşur və bu samitin qoşa tələffüz edilməsinə səbəb olur. Bəzən isə ם, ם, ם-ם [jud, lamed, he] samitləri də assimilyasiyaya məruz qalır.

Məsələn, מצוק-[eyçok] əvəzinə מצוק-[eçok]-[əridəcəm], חלקק-[elkax] əvəzinə חקק-[ekax]-[götürəcəm], איננו-[eynenu] əvəzinə איננו-[eynenu]-[o, yoxdur] deyilməsi.

Güclü daqəşin iki növü ayırd edilir (2,66):

1) דגש משלים-[daqəş maşlim]-[tamamlayıcı daqəş]. Əgər sözdə assimilyasiya (söz düşümü) hadisəsi baş verirsə, həmin düşən səsi ifadə etmək üçün növbəti səsin içində güclü daqəş qoyulur. Məsələn, נפל-[nafal]-[yığılmaq, düşmək] feli gələcək zamanda təsriflənərkən birinci kök samiti olan נ-[nun] hərfi düşür və bunun nəticəsində ikinci kök samiti qoşalır. Məsələn: הוּ יפול-[hu yippol]-[o, yığılacaq].

2) דגש תבנית-[daqəş tavniti]. פיעל-[piel], פועל-[pual] və היתפעל-[hitpael] bəblərinin ikinci kök samiti həmişə qoşalır. Bu bəblərin içində qoyulan daqəş güclü daqəş hesab olunur.

Qeyd etmək lazımdır ki, güclü daqəşdən yalnız fel bəblərində istifadə olunmur. İbri dilində sözdüzəldicilik prosesində də güclü daqəşdən istifadə olunur. Müəyyən sözdüzəldici modellər mövcuddur ki, onlarda qoyulan daqəş də, güclü daqəşin ikinci növü olan daqəş tavniti hesab olunur. Həmin sözdüzəldici modellər aşağıdakılardır:

1) → (kattal)→ זמר-[zammar]-[müğənni], חייל-[xayyal]-[əsgər] və s.

2) ת→ (kattelet)→ זמרת-[zammeret]-[müğənni (q.c)], חיילה-[xayyelet]-[əsgər (q.c)] və s.

3) י→ (kittel)→ אלם-[ellem]-[lallıq] və s.

Söz kökünün və ya əsasının təkrarının qrammatik vasitə, qrammatik mənə yaradan vasitə kimi işlənməsi dilçilikdə reduplikasiya və ya təkrarlar adlanır (3, 175). Reduplikasiya termini tərcümədə “ikiləşmə” mənasını verən latın sözü olan “reduplicatio” sözüdən götürülmüşdür (9, 52). Reduplikasiya dünya dillərində geniş yayılmışdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, təkrarlar həm də yeni sözlərin yaranmasına xidmət edir. Reduplikasiya sözdüzəldicilik ibri dilində də mövcuddur. İbri dilində müşahidə olunan reduplikasiya üçüncü kök samitinin təkrarı, son iki samitin təkrarı və yaxud da ilk iki samitin təkrarı ilə həyata keçirilir. Daha çox dördsəmitli köklərdə ifadə olunan belə sözlər müxtəlif mənəli isimləri bildirir: גלגל-[qalqal]-[təkər, çarx], סיכסוך-[sixsux]-[mübahisə, konflikt], שרשרת-[şarşoret]-[zəncir] və s. İbri dilində tam və yarımqıç təkrarların köməyi ilə müxtəlif sözlər yaranır.

İbri dilində, reduplikasiya isim, sifət, fel və zərflərdə müşahidə edilir. İbri dilində həm tam, həm də yarımqıç təkrarlara rast gəlinir. Tam təkrarlar isimlərdə və zərflərdə müşahidə olunur. Bu və ya digər isim təkrarlanaraq mənənin daha qüvvətliyinə və effektivliyinə xidmət edir. Məsələn, גבר גבר-[qever qever] ifadəsində גבר-[qever]-[qəhrəman] sözü təkrarlanaraq mənənin qüvvətlənməsinə xidmət edir və “qəhrəmanlar içərisində qəhrəman” anlamına gəlir. Zərflərdə isə müxtəlif sözlər təkrarlanaraq mənənin ya şiddətlənməsinə, və yaxud da zəifləməsinə xidmət edir. Məsələn, לאט לאט-[leat leat] ifadəsində לאט-[leat]-[yavaş] zərflər təkrarlanaraq “çox yavaş, daha yavaş” mənasını yaradır. Bəzən bir sıra isimlər də tam reduplikasiya olunaraq müxtəlif zərflərin yaranmasına xidmət edir: יום יום-[yom yom]-[hər gün, gündən günə] və s. Fəllərdə isə ikinci kök samiti və ya son iki samir təkrarlanaraq bir sıra yeni fəllər yaradır. Məsələn, דל-[dal]-[arıq, yoxsul] əsasında ל-[lamed] təkrarlanarsa (ללל-[dillel]) “seyrəkləşdirmək, durulaşdırmaq” mənasını, hər iki samit təkrarlanarsa (לללל-[dillel]) “zəiflətmək, əldən salmaq” mənasını ifadə edir. Və yaxud da, נד-[nad]-[sərgərdən gəzmək, sərəsrilik etmək] əsasında נדנד-[nadan] təkrarlanarsa (נדנד-[nadan]) “səyahət etmək, gəzmək, köçmək, köçərlik etmək” mənasını ifadə edən fel, hər iki samit təkrarlanarsa (נדננד-[nidnen]) “tərpətmək, yellətmək” mənasını ifadə edən fel yaranar.

İbri dilində tam və yarımqıç reduplikasiyanın köməyi ilə diminutivlər də yaradılır. Bu zaman bəzi isim və sifətlərdə əzizləmə, oxşama və ya kiçiltmə mənasını ifadə etmək üçün son iki samit təkrarlanır:

כלב-כלב-[kelev-klavlav]-[it- küçük]

חול-חוללחול-[xatul- xataltul]-[pişik- pişik balası]

תמונה-תמונות-[tmuna- tmunonet]-[şəkil- kiçik şəkil]

לבן-לבנבן-[lavan]-[lvanban]-[ağ- ağımtıl] və s.

Uşaq ədəbiyyatında reduplikasiyaya məruz qalan bu və ya digər isim eyni anda həm də kiçiltmə mənasını ifadə edən sonluqlarla da işlənir (10,54):

כלב-כלבב-כלבבב-[kelev-klavlav-klavlavon]-[it-küçük- küçükiyəz].

Ədəbiyyat siyahısı

- 1) Ə.Rəcəbli «Dilçiliyə giriş kursu», Bakı, 2008
- 2) А.Ю.Айхенвальд «Современный иврит», Москва 1990
- 3) О.С.Ахманова «Словарь лингвистических терминов», Москва 1956
- 4) В.Гезениус «Еврейская грамматика» СПб- 1879
- 5) Б.М.Гранде «Введение в сравнительное изучение семитских языков», Москва. 1972
- 6) Л.Зелигер «Иврит: Фонетика и Морфология», Москва 1992
- 7) В.И.Кодухов «Введение в общее языкознание» Москва, 1979
- 8) И.Раковская «Морфология иврита: словообразование», Иерусалим, 2011,
- 9) А.А.Реформатский «Введение в языковедение» Москва 1967
- 10) א.לאודן ורות שושן "שפת עברית", תל-אביב 1991
- 11) <http://dic.academic.ru>
- 12) <http://www.eleven.co.il>
- 13) <http://ru.wikipedia.org/wiki/Аффиксация>
- 14) <http://lugovsa.net/sites/default/files/images/2007/04/hebrew>

Açar sözlər: amerikan ingiliscəsi, hindu dilləri, alınma sözlər, assimilyasiya

Keywords: American English, indian languages, borrowings, assimilation

Ключевые слова: американский вариант английского языка, индейские языки, заимствованные слова, ассимиляция

Summary

The main directions of the word formation in the process of reviving of the Hebrew

In linguistics, word formation is the creation of a new word. Word formation is sometimes contrasted with semantic change, which is a change in a single word's meaning. Morphological derivation, in linguistics, is the process of forming a new word from an existing word, often by adding a prefix, suffix or inner inflection.

Резюме

Основные направления словообразования в процессе возрождения иврита

В лингвистике словообразование – это создание нового слова. Словообразование иногда противопоставляется семантическому изменению, которое является изменением значения одного слова. Морфологическое словообразование в лингвистике – это процесс формирования нового слова из существующего слова, часто путем добавления префикса, суффикса или с помощью внутренней флексии.

Elmi rəhbər: dos.əv. T.N.Hüseynbalayeva